

NEZAMĚŠTNANOST

...a utváření rovnováhy na trhu práce

Alena Kopfová
Katedra finančního práva a národního hospodářství, kanc. 122
Alena.Kopfova@law.muni.cz

Trh práce

- Jedním z trhů výrobních faktorů
- Střetává se na něm poptávka po práci a nabídka práce
- Dle typu tržní struktury:
 - Dokonale konkurenční trh práce
 - Nedokonale konkurenční trhy práce
 - Monopson
 - Oligopson
 - Monopsonistická konkurence

Poptávka po práci

- Nepřímo úměrný vztah mezi množstvím práce a mzdovou sazbou
- Individuální poptávka po práci – porovnání přínosu a nákladu ze zaměstnání dodatečného pracovníka (tedy MRP_L a MFC_L)
- Tržní poptávka po práci – agregace všech individuálních poptávek po práci

Nabídka práce

- Tvoří ji domácnosti, jednotliví spotřebitelé (maximalizace svého užitku)
- Individuální nabídka práce – odvození pomocí indifferenční analýzy
 - Rozhodnutí o spotřebě volného času nebo spotřebě statků a služeb
 - Východisko – den má 24 hodin
 - Rovnováha v bodě dotyku indifferenční křivky a rozpočtové linie

Nabídka práce

- Roste-li mzdová sazba, měla by růst ochota pracovat, ale někdy vede k poklesu ochoty pracovat
 - Substituční efekt (SE)
 - Důchodový efekt (IE)
- Zpětné zakřivení individuální nabídky práce

Nabídka práce

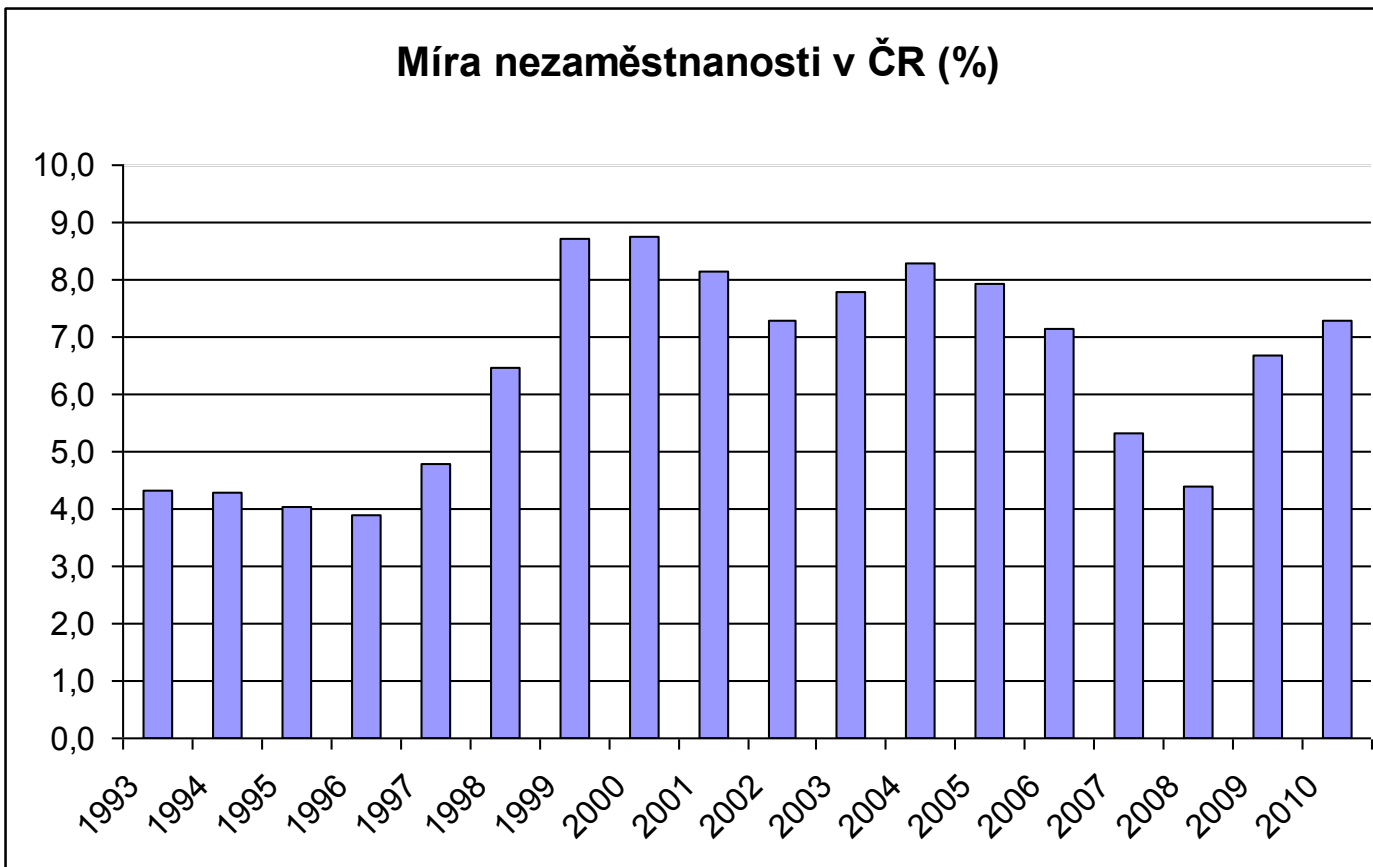
- Tržní nabídka práce
 - Výsledkem agregace individuálních nabídek výrobního faktoru práce
 - Mzdově elastičtější než individuální nabídka práce
 - Mzdové sazby mohou vést i k posunu celé nabídkové křivky

Nezaměstnanost

- Stav, kdy určitá část ekonomicky aktivního obyvatelstva nepracuje
- Považována za hlavní hospodářsko-politický problém ve vyspělých ekonomikách
- Pojmy:
 - Zaměstnaný
 - Nezaměstnaný
 - Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (v ČR ke konci roku 2010 zhruba 50 %)
 - Míra nezaměstnanosti
 - Registrovaná míra nezaměstnanosti
 - Obecná míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti

Zdroj: Český statistický úřad

Míra nezaměstnanosti

Harmonizovaná měsíční míra nezaměstnanosti Eurostatu za jednotlivé členské země EU
(červen 2011)¹⁾

v %

Země	Míra nezaměstnanosti	Země	Míra nezaměstnanosti
EU – 27 zemí	9,4	Litva	16,3 (březen 2011)
Belgie	7,4	Lucembursko	4,5
Bulharsko	11,4	Maďarsko	9,9
Česká republika	6,5	Malta	6,2
Dánsko	7,2	Nizozemsko	4,1
Německo	6,1	Rakousko	4,0
Estonsko	13,8 (březen 2011)	Polsko	9,0
Řecko	15,0 (březen 2011)	Portugalsko	12,2
Španělsko	21,0	Rumunsko	7,5
Francie	9,7	Slovensko	13,4
Irsko	14,2	Slovinsko	8,4
Itálie	8,0	Finsko	7,8
Kypr	7,6	Švédsko	7,5
Lotyšsko	16,2 (březen 2011)	Spojené království	7,7 (duben 2011)

¹⁾ Obecná míra nezaměstnanosti se vztahuje k věkové skupině 15-74 let.

Zdroj: Eurostat

Pozn.: Jedná se o sezónně očištěné údaje.

Formy nezaměstnanosti podle příčin

- Frikční
 - Fluktuace pracovníků na trhu práce
- Strukturální
 - Strukturální změny v ekonomice
 - Kvalifikační a profesní nesoulad
- Cyklická
 - Krátkodobé cyklické fluktuace

Přirozená míra nezaměstnanosti

- Ekonomika plně využívá zdroje
- Míra nezaměstnanosti, při které je vyčištěn trh práce
- Také „plná zaměstnanost“
- Obsahuje nezaměstnanost frikční a strukturální

Dobrovolná vs. nedobrovolná nezaměstnanost

□ Dobrovolná

- pracovníci nejsou ochotni pracovat při dané mzdové sazbě
- Součástí přirozené míry nezaměstnanosti

□ Nedobrovolná

- Tvořena pracovníky, kteří by při dané mzdové sazbě rádi pracovali, ale nemohou
- Jsou-li mzdy nad rovnovážnou úrovní:
 - Tlak odborů
 - Institut minimální mzdy
 - Teorie efektivních mezd

Dlouhodobá nezaměstnanost

- Velký problém pro ekonomiku
- Člověk, který hledá práci více než jeden rok
 - Ztrácí pracovní návyky, kvalifikaci, stává se prakticky nezaměstnatelným
 - Sociální dopady – kriminalita, alkoholismus, sebevraždy,...
- V ČR podíl dlouhodobě nezaměstnaných z celkového počtu nezaměstnaných na hranici cca 40 %

Vztah inflace a nezaměstnanosti

- 1958 – Arthur Phillips – mzdová inflace
- Začátek 60. let – Samuelson a Sollow – cenová inflace místo mzdové
- 70. léta – narůstá nezaměstnanost v podmínkách zvyšující se míry inflace
 - Friedman a Phelps – rozšiřují o očekávanou míru inflace
- Dlouhodobá Phillipsova křivka
 - Opakované snahy o snižování nezaměstnanosti pod úroveň přirozené míry vedou v dlouhém období jen k akceleraci inflace

Možnosti vlády

- Jak snížit přirozenou míru nezaměstnanosti
 - Omezení regulací na trhu práce, tedy i snížit sociální dávky, snížit minimální mzdy apod.

Kód tabulky: 310611q221
Code of table:

Tab. č.: 21
Tab. No.:

Třídění: Podle ekonomické činnosti
Breakdown: CZ-NACE

Výběr: ČR ÚHRNEM
The choice: CR TOTAL

PŘEDBĚŽNÉ z 28.8.2011
PRELIMINARY at 28th August 2011

Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE (přepočtené počty)
The number of employees and average gross monthly wages and salaries by CZ-NACE (full-time equivalent)

Území: Česká republika
Territory: The Czech Republic
Období: 1.-2. čtvrtletí 2011
Reference period: Q1-Q2, 2011

Kód sekce Code of section	Kód oddílu Code of division	CZ-NACE ¹⁾	Zaměstnanci a průměrné mzdy (přepočtené počty) Employees and average wages and salaries (full-time equivalent)								CZ-NACE ¹⁾
			Průměrný evidenční počet zaměstnanců v tis. osob Average number of employees (th. persons)				Průměrná měsíční mzda v Kč Average monthly wages and salaries in CZK				
			sledované období reference period	SOPR CPPY	rozdíl sl.1 - sl.2 difference col.1 - col.2	index SOPR=100 CPPY=100	sledované období reference period	SOPR CPPY	rozdíl sl.5 - sl.6 difference col.5 - col.6	index SOPR=100 CPPY=100	
a	b	c	1	2	3	4	5	6	7	8	d
A-S	01-96	ÚHRNEM	3 746,1	3 740,5	5,6	100,1	23 575	23 044	531	102,3	TOTAL
A	01-03	Zemědělství, lesnictví a rybníkářství	97,5	98,1	-0,6	99,4	17 105	16 894	211	101,2	Agriculture, forestry and fishing
B-E	05-39	Průmysl a stavebnictví	1 176,8	1 142,9	33,9	103,0	23 607	22 664	944	104,2	Industry, total
B	05-09	Těžba a dobývání	35,1	36,2	-1,1	97,1	30 010	28 586	1 424	105,0	Mining and quarrying
C	10-33	Zpracovatelský průmysl	1 062,9	1 027,5	35,4	103,4	23 003	22 056	947	104,3	Manufacturing
D	35	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	28,3	28,8	-0,6	98,0	41 164	38 515	2 648	106,9	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
E	36-39	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	50,6	50,4	0,2	100,3	22 048	21 734	315	101,4	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
F	41-43	Stavebnictví	231,4	246,4	-15,0	93,9	21 361	21 126	235	101,1	Construction
G	45-47	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	481,6	481,3	0,2	100,1	21 690	20 946	744	103,6	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
H	49-53	Doprava a skladování	242,9	249,0	-6,1	97,5	22 889	22 523	366	101,6	Transportation and storage
I	55-56	Ubytování, stravování a pohostinství	108,5	114,0	-5,5	95,2	12 682	12 239	443	103,6	Accommodation and food service activities
J	58-63	Informační a komunikační činnosti	95,7	94,4	1,3	101,4	43 683	42 643	1 040	102,4	Information and communication
K	64-66	Peněžnictví a pojišťovnictví	68,9	68,9	0,0	100,0	49 885	48 507	1 378	102,8	Financial and insurance activities
L	68	Činnosti v oblasti nemovitosti	47,1	45,8	1,3	102,9	21 124	20 290	834	104,1	Real estate activities
M	69-75	Profesní, vědecké a technické činnosti	146,7	146,5	0,2	100,1	29 248	29 273	-26	99,9	Professional, scientific and technical activities
N	77-82	Administrativní a podporné činnosti	139,4	133,3	6,0	104,5	16 376	15 601	774	105,0	Administrative and support service activities
O	84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	278,8	292,1	-13,3	95,4	25 391	26 357	-966	96,3	Public administration and defence; compulsory social security
P	85	Vzdělávání	271,8	271,9	-0,1	100,0	22 381	22 049	331	101,5	Education
Q	86-88	Zdravotní a sociální péče	264,9	261,6	3,3	101,3	24 112	23 766	345	101,5	Human health and social work activities
R	90-93	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	48,9	50,2	-1,2	97,6	19 334	19 365	-32	99,8	Arts, entertainment and recreation
S	94-96	Ostatní činnosti	45,2	44,1	1,1	102,4	18 996	18 029	967	105,4	Other services activities

1) údaje jsou uvedeny metodou převažující činnosti zpravidlajské jednotky podle klasifikace CZ-NACE = mezinárodní klasifikace NACE Rev. 2

SOPR = stejné období předchozího roku

1) Figures governed by the method of activity prevailing in the whole enterprise by classification CZ-NACE (=international classification NACE Rev. 2)

CPPY = corresponding period of previous year

Kód tabulky: 310811q226
Code of table:

PŘEDBĚŽNÉ z 28.8.2011
PRELIMINARY at 28th August 2011

Tab. č.: 26
Tab. No.:

Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NUTS (přepočtené počty)
The number of employees and average gross monthly wages and salaries by CZ-NUTS (full-time equivalent)

Třídění : Podle krajů
Breakdown : CZ-NUTS
Výběr : ČR ÚHRNEM
The choice : CR TOTAL

Území : Česká republika
Territory : The Czech Republic
Období : 1.-2. čtvrtletí 2011
Reference period : Q1-Q2, 2011

CZ-NUTS pracovištní metoda ¹⁾	Zaměstnanci a průměrné mzdy (přepočtené počty) Employees and average wages and salaries (full-time equivalent)								CZ-NUTS workplace method ¹⁾
	Průměrný evidenční počet zaměstnanců v tis. osob Average number of employees (th. persons)				Průměrná měsíční mzda v Kč Average monthly wages and salaries in CZK				
	sledované období reference period	SOPR CPY	rozdíl sl.1 - sl.2 difference col.1 - col.2	index SOPR=100 CPY=100	sledované období reference period	SOPR CPY	rozdíl sl.5 - sl.6 difference col.5 - col.6	index SOPR=100 CPY=100	
	a	1	2	3	4	5	6	7	
ČR ÚHRNEM ²⁾	3 746,1	3 740,5	5,6	100,1	23 575	23 044	531	102,3	CR TOTAL ²⁾
Praha	761,1	732,2	28,9	103,9	30 340	30 398	-58	99,8	Praha
Hl. m. Praha	761,1	732,2	28,9	103,9	30 340	30 398	-58	99,8	Hl. m. Praha
Střední Čechy	354,5	361,2	-6,7	98,1	23 415	22 659	756	103,3	Střední Čechy
Středočeský kraj	354,5	361,2	-6,7	98,1	23 415	22 659	756	103,3	Středočeský kraj
Jihozápad	409,3	411,6	-2,3	99,4	21 814	21 272	542	102,5	Jihozápad
Jihočeský kraj	210,9	213,5	-2,6	98,8	21 217	20 606	611	103,0	Jihočeský kraj
Plzeňský kraj	198,4	198,1	0,3	100,1	22 448	21 990	458	102,1	Plzeňský kraj
Severozápad	342,5	348,6	-6,1	98,3	21 169	20 744	425	102,0	Severozápad
Karlovarský kraj	92,5	95,2	-2,7	97,2	20 299	19 866	433	102,2	Karlovarský kraj
Ústecký kraj	249,9	253,4	-3,5	98,6	21 491	21 074	417	102,0	Ústecký kraj
Severovýchod	493,2	494,8	-1,6	99,7	21 308	20 696	612	103,0	Severovýchod
Liberecký kraj	134,3	135,4	-1,1	99,3	21 630	20 946	684	103,3	Liberecký kraj
Královéhradecký kraj	186,6	187,0	-0,4	99,8	21 682	20 969	713	103,4	Královéhradecký kraj
Pardubický kraj	172,2	172,4	-0,2	99,9	20 652	20 203	449	102,2	Pardubický kraj
Jihovýchod	584,2	583,6	0,6	100,1	22 240	21 634	606	102,8	Jihovýchod
Kraj Vysočina	163,6	162,8	0,8	100,5	21 100	20 483	617	103,0	Vysočina
Jihomoravský kraj	420,6	420,8	-0,2	99,9	22 684	22 080	604	102,7	Jihomoravský kraj
Střední Morava	388,5	392,2	-3,7	99,0	20 827	20 166	661	103,3	Střední Morava
Olomoucký kraj	197,7	201,1	-3,4	98,3	20 844	20 291	553	102,7	Olomoucký kraj
Zlínský kraj	190,8	191,1	-0,3	99,8	20 810	20 034	776	103,9	Zlínský kraj
Moravskoslezsko	410,7	413,9	-3,2	99,2	22 060	21 496	564	102,6	Moravskoslezsko
Moravskoslezský kraj	410,7	413,9	-3,2	99,2	22 060	21 496	564	102,6	Moravskoslezský kraj

1) Územní třídění je provedeno podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců tzv. "pracovištní metodou".

2) Zahnuti jsou i zaměstnanci sledovaných subjektů pracující mimo území ČR.

SOPR = stejné období předchozího roku

1) Workplace method (Territorial breakdown is based on the place where the employees really worked).

2) Incl. employees of reported businesses working abroad.

CPY = corresponding period of previous year